

12 grudnia 2024

(liczba punktów)

(% punktów)

Wojewódzki Konkurs Geograficzny

dla uczniów klas IV – VIII Szkół Podstawowych województwa pomorskiego w roku
szkolnym 2024/2025

„Krajobrazy Świata”

Stopień II – Rejonowy

Instrukcja rozwiązywania arkusza:

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz jest prawidłowo wydrukowany: liczy 16 stron i zawiera 14 zadań. Arkusz jest wydrukowany w kolorze.
2. Proszę uważnie czytać polecenia i udzielać precyzyjnych odpowiedzi.
3. W zadaniach zamkniętych jednokrotnego wyboru, proszę postawić znak „X” przy wybranej odpowiedzi. Jeżeli doszło do pomyłki, proszę otoczyć znak „X” kółkiem i wybrać prawidłową odpowiedź. Przykład: ABCD ABCD ABCD
4. Odpowiedzi do zadań otwartych proszę zapisywać w miejscu na to przeznaczonym.
5. W przypadku pomyłki w zadaniach otwartych, proszę skreślić błąd i zapisać obok prawidłową odpowiedź.
6. Do obliczeń proszę wykorzystać miejsce na to przeznaczone.
7. Arkusz proszę rozwiązywać używając niebieskiego lub czarnego długopisu albo pióra.
8. Proszę nie używać korektora.
9. Przy rozwiązaniu zadań nie wolno używać żadnych pomocy – linijki, kalkulatora itp.
10. Czas na rozwiązanie arkusza etapu rejonowego wynosi **90 minut**.

Życzę powodzenia!

dr Bartłomiej Kulas

Poniżej zamieszczoną mapę wykorzystaj do wykonania zadań: 1 oraz od 3 do 6.

Zadanie 1. (0 – 30 pkt) – wykorzystaj załączoną mapę

Rozpoznaj na załączonej mapie nazwy półwyspów oznaczonych numerami od 1 do 15. W tabeli poniżej dopasuj do nich odpowiadające im numery na mapie oraz opisy pod tabelą. Zapisz w tabeli prawidłowe numery oraz litery.

Nazwa półwyspu (w kolejności alfabetycznej)	Numer na mapie (wpisz)	Litera opisu półwyspu (wpisz - wybierz pod tabelą)
Alaska		
Antarktyczny		
Apeniński		
Arabski		
Floryda		
Iberyjski		
Indyjski		
Indochiński		
Jukatan		
Kalifornijski		
Kamczatka		
Koreański		
Labrador		
Somalijski		
Ziemia Arnhema		

A) Ten półwysep nad Zatoką Meksykańską jest związany z prezydentem-elektem Stanów Zjednoczonych Donaldem Trumpem. W 1985 Trump nabył w Palm Beach rezydencję. Znajduje się tutaj także stan USA o tej samej nazwie. Oblewany go Prąd Zatokowy.

B) Półwysep na Oceanem Spokojnym, stanowi niewielką część stanu USA o tej samej nazwie. W pobliskich górach znajduje się Denali – najwyższy szczyt Ameryki Północnej. Pierwotnie kontrolowany przez Rosję, został w 1867 r. sprzedany USA.

C) Znajduje się nad Zatoką Adeńską i Oceanem Indyjskim. Czasami bywa także nazywany „Rogiem Afryki”. Szósty największy półwysep na Ziemi.

D) Półwysep średniej wielkości o charakterystycznym kształcie przypominającym niektórym wygląd „buta”. Otaczają go wody Morza Śródziemnego i Morza Adriatyckiego oraz liczne wyspy.

E) Ten obszar charakteryzuje się dużym znaczeniem politycznym, związanym z nieustającym ryzykiem wybuchu poważnego konfliktu zbrojnego. Istnieją tutaj dwa skonfliktowane państwa – jedno w jego północnej, a drugie w południowej części. Znajduje się pomiędzy Morzem Żółtym i Morzem Japońskim.

F) *Inna nazwa tego półwyspu to Dekan. Znajduje się pomiędzy Morzem Arabskim i Zatoką Bengalską. Jeden z Oceanów nosi nazwę taką jak ten półwysep i jednocześnie taką jako duże, bardzo zaludnione państwo położone na tym półwyspie.*

G) *Ten półwysep wcina się pomiędzy Morze Południowochińskie i Morze Andamańskie, sięgając aż po Zatokę Tajlandzką. Mieści się na nim wiele ważnych państw Azji Południowo-Wschodniej, a jego nazwa pochodzi od dwóch wielkich krajów na tym kontynencie.*

H) *Największy półwysep Świata, położony między Morzem Czerwonym i Zatoką Perską w Zachodniej Azji. Blisko 95% jego powierzchni stanowią gorące pustynie. Znajdują się tu wielkie złoża ropy naftowej.*

I) *Drugi największy półwysep w Europie. Od reszty kontynentu oddzielają go Pireneje. Oblewają go wody Morza Śródziemnego i Oceanu Atlantyckiego.*

J) *Półwysep nazywa się tak jak najbogatszy stan w USA, ale należy do Meksyku. Leży nad Oceanem Spokojnym. Oblewają go wody prądu morskiego o tej samej nazwie.*

K) *W tym miejscu w przeszłości istniała starożytna cywilizacja Majów. Znajdują się tutaj m. in. ruiny Chichén Itzá. Obecnie półwysep nad Zatoką Meksykańską należy do Meksyku. Około 66 mln lat temu w ten półwysep uderzyła asteroida, która przyczyniła się do wielkiego wymierania dinozaurów. Świadectwem tego wydarzenia jest Krater Chicxulub.*

L) *Półwysep nad Morzem Ochockim i Morzem Beringa. Jest częścią Rosji. W region ten w przeszłości trafiało wielu zesłańców. Kilkaset kilometrów na wschód od niego przebiega Międzynarodowa Linia Zmiany Daty.*

M) *Półwysep stanowi część Terytorium Północnego Australii. Leży nad morzami: Timor oraz Arafura. Znajduje się tutaj Park Narodowy Kakadu, który jest jednocześnie obiektem wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.*

N) *Czwarty największy półwysep Świata. Leży nad Zatoką Hudsona i Oceanem Atlantyckim. Na jego terytorium znajduje się m. in. francuskojęzyczny region w Kanadzie – Quebec. Podobnie jak półwysep nazywa się znana rasa psów.*

O) *Jedyny wymieniony w zadaniu półwysep, który nie jest stale zamieszkały przez człowieka. Wyjątek stanowią jedynie naukowcy. Położony jest między Morzem Bellingshausena na zachodzie a Morzem Weddella na wschodzie.*

Zadanie 2. (0 – 1 pkt)

Poniżej zamieszczono fragment podziałki liniowej wykonanej co 1 centymetr.

Przekształć umieszczoną poniżej skalę liczbową i zaznacz poniżej prawidłowe wartości kolejnych podziałek na skali liniowej. Pamiętaj o zamianie jednostek, w taki sposób, aby maksymalnie uprościć zapis. Zapisz jednostki.

Skala liczbowa: 1:1 000 000

Skala liniowa:

Miejsce na obliczenia:

Zadanie 3. (0 – 10 pkt) – wykorzystaj załączoną mapę

Poniżej zamieszczono 5 fotografii różnych ludów.

Dopasuj zdjęcia do nazw ludów, a następnie wskaż jedno miejsce na mapie, gdzie zamieszkuje dany lud. Informacje te zapisz w tabeli poniżej. Uważaj! Do jednego ludu może pasować więcej niż jedno miejsce na mapie, ale zapisz tylko jedno przez siebie wybrane.

Nazwa ludu	Litera zdjęcia (wpisz)	Jedno miejsce występowania na mapie (wpisz)
Aborygeni		
Arabowie		
Hindusi		
Innuici		
Somalowie		

Zdjęcia do wyboru:

Zadanie 4. (0 – 5 pkt) – wykorzystaj załączoną mapę

Poniżej wymieniono 5 ważnych geozagrożeń:

Katastrofalne susze

Trzęsienia Ziemi

Wulkanizm

Cyklony tropikalne (Huragany)

Ekstremalne mrozy

Wpisz po jednej nazwie geozagrożenia do wybranych poniżej punktów z załączonej mapy.

Numer na mapie	Geozagrożenie (wybierz i wpisz)
1	
4	
7	
9	
13	

Zadanie 5. (0 – 4 pkt) – wykorzystaj załączoną mapę

Poniżej zamieszczono fragment wzmianki z Wikipedii o Krzysztofie Kolumbie – zwyczajowo określanym „odkrywcą Ameryki”.

Kapitan wyprawy, która płynęła na trzech statkach: „Santa María”, „Niña” i „Pinta” pod flagą Kastylii w poszukiwaniu zachodniej drogi morskiej do wschodniej Azji. Jako pierwsza wyprawa w historii nowożytnych odkryć geograficznych pokonała zwrotnikowy Ocean Atlantycki i 12 października 1492 dotarła do Indii Zachodnich u wybrzeży Ameryki – kontynentu nieznanego w ówczesnej Europie. Podczas czterech udanych podróży przez środkowy Ocean Atlantycki w latach 1492–1504 Kolumb – jako pierwszy z Europejczyków – opłynął, zbadał i opisał rejon Morza Karaibskiego, w tym środkową część Bahamów, Kubę, Haiti (1492), większość Małych Antyli, Jamajkę (1493) oraz stały ląd Ameryki Południowej w okolicach ujścia rzeki Orinoko (1498) i brzegi Ameryki Północnej na południowo-zachodnim wybrzeżu Morza Karaibskiego (1502).

Zadanie 5.1.

Wpisz poniżej numer półwyspu, z którego wyruszył Krzysztof Kolumb w swoją wyprawę w 1492 r. oraz numer półwyspu do którego próbował odnaleźć drogę morską:

Wyruszył z: _____ Chciał odkryć drogę morską do: _____

Zadanie 5.2.

Wpisz poniżej numery dwóch półwyspów, w sąsiedztwie których w rzeczywistości pływał Krzysztof Kolumb w trakcie swoich czterech wypraw opisanych w tekście powyżej:

_____ oraz _____

Zadanie 6. (0 – 1 pkt) – wykorzystaj załączoną mapę

Fragment poniżej opisuje przypuszczalne odkrycie Ameryki przez Wikingów.

Na przełomie X i XI wieku, na niemal 500 lat przed Krzysztofem Kolumbem w Ameryce Północnej najprawdopodobniej pojawili się Wikingowie. Przypuszczalnie pod przywództwem Leifa Erikssona dotarli oni m. in. do półwyspu oznaczonego na mapie nr 4, a być może nawet nieco dalej na południe. Ekspedycja ta nie byłaby jednak możliwa, bez wcześniejszych wypraw Eryka Rudego, który założył osadę na wyspie nazwanej przez siebie „Zieloną Ziemią”.

Podaj nazwę wielkiej wyspy odkrytej i skolonizowanej przez Wikingów pod koniec X w., z której przypuszczalnie wyruszyli oni i następnie odkryli półwysep oznaczony na mapie nr 4.

Zadanie 7. (0 – 1 pkt)

Mapa po lewej przedstawia trasę wyprawy jednego z portugalskich odkrywców – udało mu się dotrzeć do wybrzeża południowej Afryki, gdzie odkrył Przylądek Burz, którego nazwa została potem zmieniona na Przylądek Dobrej Nadziei.

Dokonanie tego odkrycia umożliwiło później kolejnym podróżnikom udanie się w dalszą drogę na wschód.

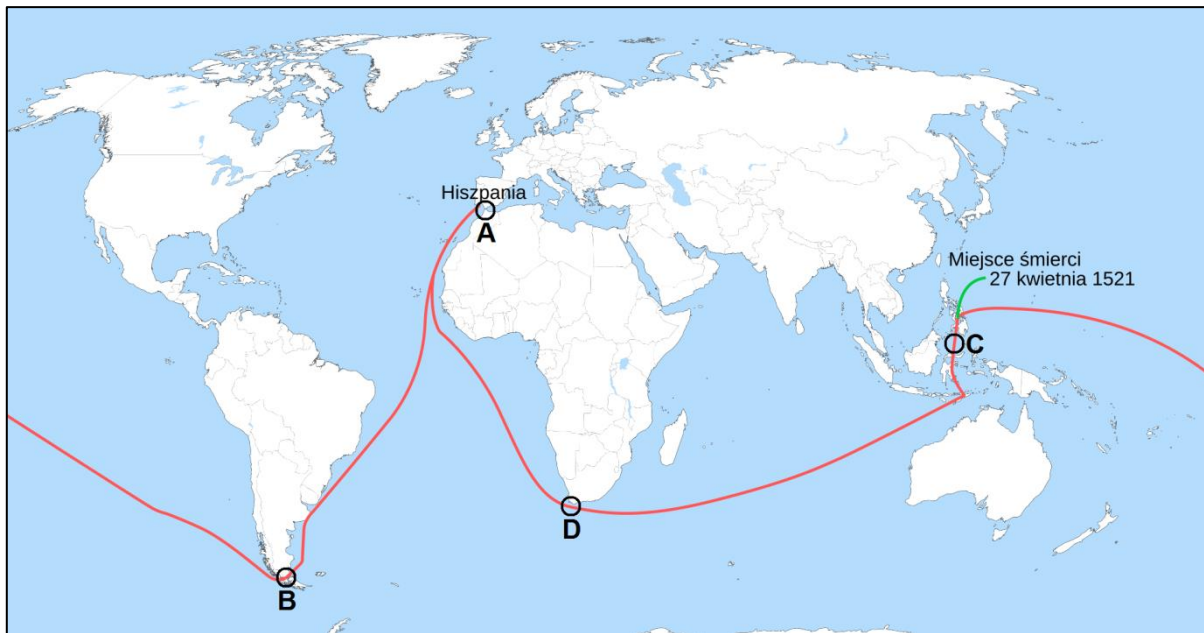
Odkrywca opisany w zadaniu nieszczęśliwie zatonął w czasie burzy nieopodal odkrytego przez siebie przylądka podczas kolejnej wyprawy.

Zaznacz odpowiedź, w której wskazano prawidłowo odkrywcę opisanego w zadaniu.

- A) Bartolomeu Dias
- B) Vasco da Gama
- C) Amerigo Vespucci
- D) Henryk Żeglarz

Zadanie 8. (0 – 4 pkt)

Poniżej zamieszczono mapę jednej z najważniejszych wypraw w historii wielkich odkryć geograficznych, która odbyła się w latach 1519-1522.

Zadanie 8.1.

Zapisz poniżej jak nazywał się żeglarz - lider wyprawy przedstawionej na mapie, który poniósł śmierć w trakcie trwania ekspedycji.

Zadanie 8.2.

Zaznacz prawidłową odpowiedź. Na cześć lidera wyprawy nazwano obiekt zaznaczony na mapie literą:

- A) Półwysep „A”
- B) Cieśninę „B”
- C) Morze „C”
- D) Przylądek „D”

Zadanie 8.3.

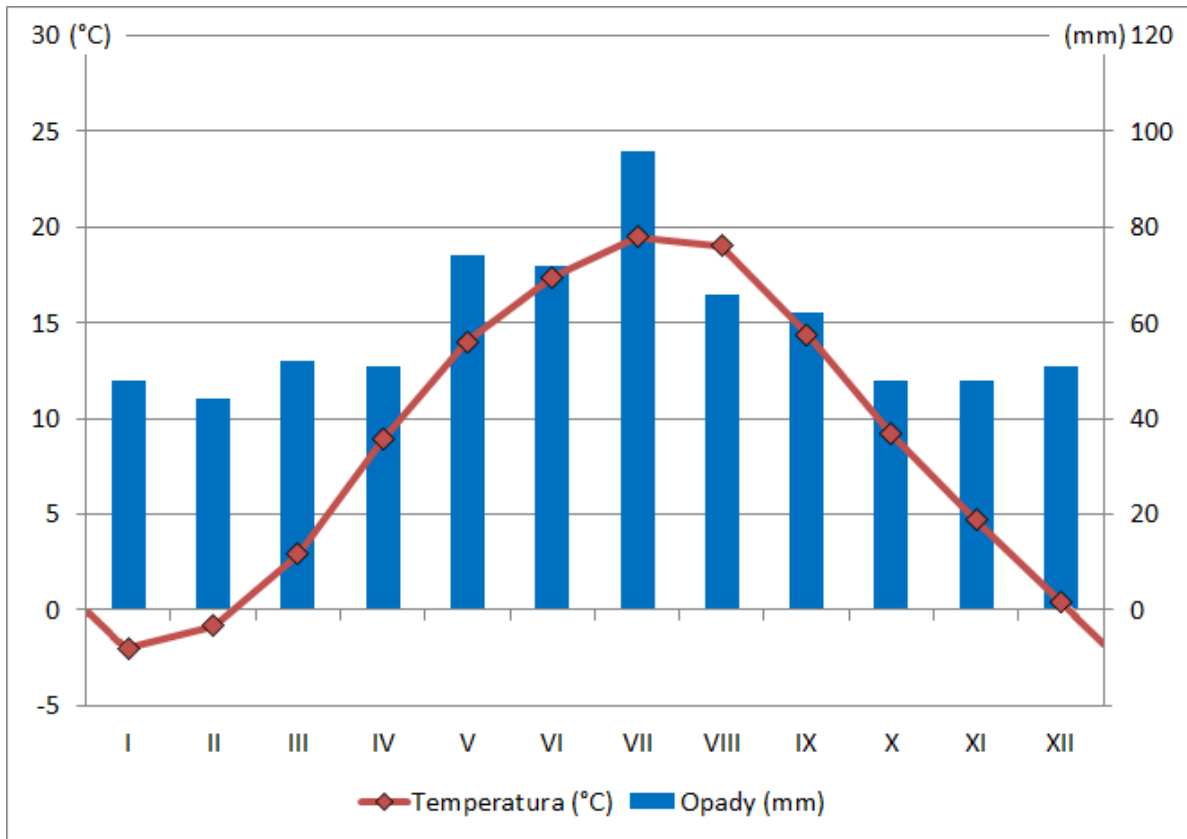
Zapisz poniżej jak nazywa się obecnie archipelag wysp na którym zginął przywódca wyprawy opisywanej w tym zadaniu. Obecnie znajduje się tam państwo o tej samej nazwie.

Zadanie 8.4.

Zapisz poniżej nazwę jednego z Oceanów, którą wymyślił odkrywca opisywany w zadaniu.

Zadanie 9. (0 – 6 pkt)

Zadania poniżej wykonaj na podstawie klimatogramu. Przedstawia on średnie miesięczne temperatury oraz średnią miesięczną sumę opadów na przestrzeni wieloletnich pomiarów.

Zadanie 9.1.

Zapisz poniżej nazwę najchłodniejszego i najcieplejszego miesiąca w roku:

Najchłodniejszy: _____

Najcieplejszy: _____

Zadanie 9.2.

Zapisz poniżej liczbę miesięcy, w których odnotowano średnią miesięczną temperaturę powietrza wyższą od 15°C:

Zadanie 9.3.

Zapisz poniżej liczbę miesięcy, w których odnotowano średnią miesięczną temperaturę powietrza niższą od 0°C:

Zadanie 9.4.

Oblicz roczną amplitudę temperatury powietrza odnotowaną na załączonym klimatogramie*.
Zapisz obliczenia w polu na to przeznaczonym:

*Zakres poprawnych odpowiedzi uwzględnia fakt, że nie posiadasz linijki i nie możesz dokładnie odczytać wartości temperatur – możesz się pomylić maksymalnie o 1°C.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Amplituda temperatury wynosi około _____ °C.

Zadanie 9.5.

Zaznacz poniżej poprawną odpowiedź. Przedstawiony klimatogram wykonano dla stacji położonej w strefie klimatów:

- A) Okołobiegunowych
- B) Umiarkowanych
- C) Zwrotnikowych
- D) Równikowych

Zadanie 10. (0 – 3 pkt)

Załączona fotografia przedstawia jeden z najbardziej znanych kontrastów wśród krajobrazów środowiska przyrodniczego.

Zadanie 10.1.

Podaj nazwę szczytu (wzniesienia)
o wysokości 5895 m n.p.m.,
będącego najwyższym punktem
jednego z kontynentów
i przedstawionego na zdjęciu obok:

Zadanie 10.2.

Nieco ponad 400 kilometrów na północny-zachód od góry przedstawionej na zdjęciu, znajduje się największe jezioro kontynentu.

Podaj nazwę największego jeziora tego kontynentu, na którym wykonano zdjęcie wykorzystane w zadaniu:

Zadanie 10.3.

Na podstawie załączonego w zadaniu zdjęcia oraz własnej wiedzy, zapisz poniżej na czym polega kontrast krajobrazu środowiska przyrodniczego przedstawiony na zdjęciu:

Zadanie 11. (0 – 2 pkt)

Zdjęcie poniżej przedstawia krajobraz miasta w jednym z wielkich państw Azji. Jest to jeden z najbardziej rzucających się w oczy kontrastów wśród krajobrazów środowiska antropogenicznego, gdzie dzielnice skrajnie ubogich ludzi sąsiadują z pięknymi wieżowcami.

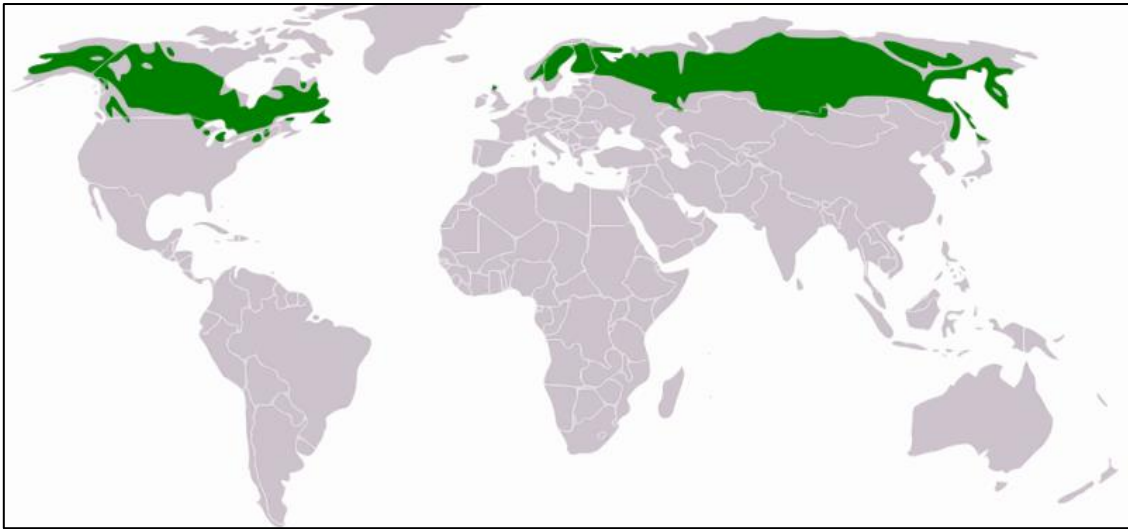
Podaj nazwę kraju w którym wykonano to zdjęcie oraz nazwę osiedli (części miasta) widocznych na zdjęciu, w których zamieszkuje skrajnie uboga ludność tego miasta:

Nazwa kraju: _____

Nazwa osiedli (części miasta): _____

Zadanie 12. (0 – 2 pkt)

Na mapie poniżej zielonym kolorem przedstawiono zasięg występowania jednej ze stref klimatyczno-roślinno-glebowych na Ziemi. Pod mapą zamieszczono zdjęcia 4 krajobrazów.

Zadanie 12.1.

Wybierz zdjęcie, które przedstawia krajobraz środowiska przyrodniczego obserwowany na obszarze zaznaczonym na mapie powyżej kolorem zielonym.

- A) Krajobraz „A” B) Krajobraz „B” C) Krajobraz „C” D) Krajobraz „D”

Zadanie 12.2.

Podaj nazwę strefy klimatyczno-roślinno-glebowej wskazanej na mapie:

Zadanie 13. (0 – 3 pkt)

Poniżej przedstawiono zdjęcia krajobrazów wykonane na różnych kontynentach.

Pod każdą parą zdjęć zapisz nazwę kontynentu, na którym je wykonano.

1) _____

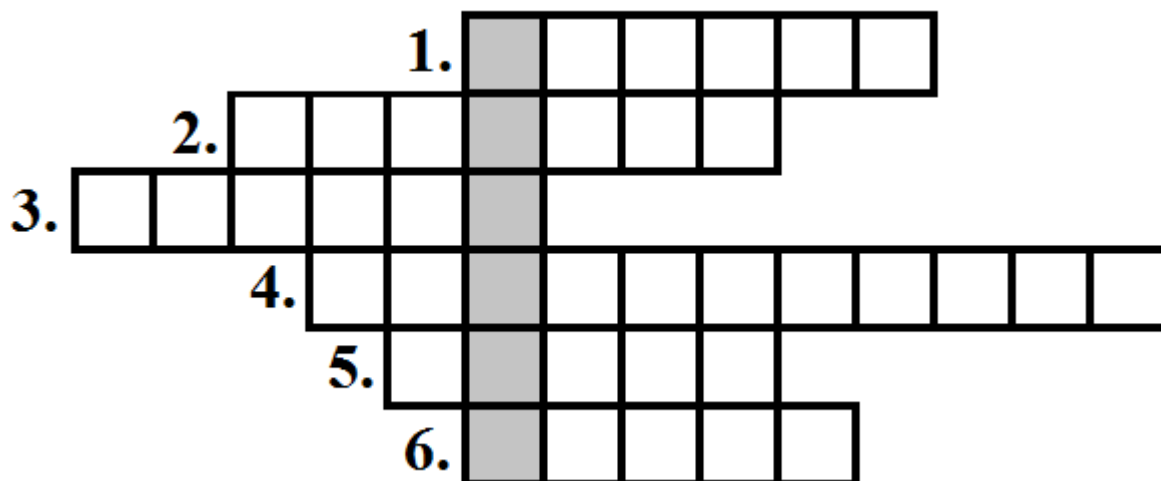
2) _____

3) _____

Zadanie 14. (0 – 8 pkt)

Uzupełnij pola logogryfu oznaczone numerami od 1 do 6 na podstawie zamieszczonych poniżej zagadek dotyczących wybranych pojęć i nazw geograficznych. Następnie odgadnij i zapisz hasło (szare pola). Na końcu wyjaśnij pojęcie będące hasłem w logogryfie.

Hasło (wpisz nawet, jeśli nie udało Ci się odgadnąć wszystkich pojęć/nazw w logogryfie):

-
1. Punkt na mapie o współrzędnych 90°N lub 90°S , centrum krajobrazu pustyni lodowej.
 2. Jedna ze stref klimatyczno-roślinno-glebowych (krajobrazowych), występująca m. in. na znacznej powierzchni Afryki. Słynie ze zwierząt takich jak słoń, lew, żyrafa.
 3. Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Edukacji, Nauki i Kultury (skrót jej nazwy w języku angielskim) – odpowiedzialna m. in. za tworzenie specjalnej Listy Światowego Dziedzictwa, mającej na celu ochronę obiektów o wyjątkowej wartości dla ludzkości, w tym zwłaszcza charakterystycznych obiektów krajobrazów kulturowych.
 4. Proces w geografii społeczno-ekonomicznej, który polega na przekształcaniu krajobrazu niebędącego miastem (np. wiejskiego, leśnego) w miasto. Inaczej „umiastowienie”, proces prowadzący do powstania i rozwoju krajobrazu miejskiego.
 5. Formacja roślinna typowa dla obszaru basenu Morza Śródziemnego, mająca najczęściej charakter zarośli. Wyróżnia się obecnością krzewów, ale też drzew (zazwyczaj niskich) takich jak: dąb, cyprys, sosna.
 6. Obszar o trwałym uwilgotnieniu, teren podmokły, porośnięty roślinnością wodolubną. Obiekt geograficzny charakterystyczny dla krajobrazu tundry na wiosnę, po roztopach śniegu.

Wyjaśnienie hasła logogryfu:

Brudnopis dla ucznia (nie podlega ocenie)

Tabela wyników (wypełnia nauczyciel)

Numer zadania	Liczba punktów do uzyskania	Wynik ucznia (wpisuje nauczyciel)
1.	30	
2.	1	
3.	10	
4.	5	
5.	4	
6.	1	
7.	1	
8.	4	
9.	6	
10.	3	
11.	2	
12.	2	
13.	3	
14.	8	
SUMA	80 pkt	

Do etapu finałowego kwalifikuje wynik **68 pkt i powyżej (85%)***.

*Jeżeli mniej niż 25% uczestników etapu rejonowego w województwie uzyska 85% lub więcej możliwych do zdobycia punktów, do etapu finałowego kwalifikuje się 25% uczestników etapu rejonowego z najlepszymi wynikami w województwie.

Wykaz źródeł graficznych wykorzystanych w Arkuszu:

Załączona mapa:

<https://www.wikimedia.org> (z elementami własnej edycji)

Zadanie 3:

https://wiadomosci.com/5-milionow-nowych-obywateli-unii-europejskiej/dreamstime_s_63086549/

<https://www.zlotaproporcja.pl/2014/04/28/twarze-indii-fotogaleria/>

<https://www.nrc.no/news/2023/may/somalia-1-million-displaced/>

<https://www.independent.co.uk/news/world/australasia/indigenous-australians-oldest-civilisation-most-ancient-on-earth-dna-tests-confirmation-a7322581.html>

https://en.wikipedia.org/wiki/Inuit_culture#/media/File:Iglulik_Clothing_1999-07-18.jpg

Zadanie 5:

<https://wielcyodkrywcy.pl/> (własna edycja)

Zadanie 7:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Dias

Zadanie 8:

https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Magellan%27s_voyage_EN.svg

Zadanie 9:

Opracowanie własne na podstawie danych: <https://pl.climate-data.org/>

Zadanie 10:

Craig Vershaw; <https://flickr.com/photos/craigv/17361249462/>

Zadania 11:

Johny Miller; <https://unequalscenes.com/mumbai>

Zadanie 12:

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/sawanna;3972708.html>

GeForce3; <https://pl.wikipedia.org/wiki/Tajga>

<https://www.todoestudo.com.br/geografia/tundra>

<https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Astana-steppe-7748.jpg>

Zadanie 13:

<https://www.britannica.com/topic/Sydney-Opera-House>

<https://dreamgo.pl/blog/australia-dlaczego-warto-odwiedzic-uluru/>

<https://www.forbes.com/sites/forbes-global-properties/2021/10/03/exploring-dubais-palm-jumeirah-a-landmark-of-an-ambitious-city/>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Guangxi>

<https://brate.com/pl/ameryka-poludniowa/argentyzna/wodospady-iguazu/>

<https://www.polskieradio.pl/39/156/artykul/2481240,gigantyczny-posag-jezusa-chrystusa-wizytowka-rio-de-janeiro>